

Biblioteksplan för Värnamo kommun 2024 - 2026

Reglemente

Kommunala beslut som utöver kommunallag och andra författningar styr och reglerar kommunala verksamheter. Innefattar Nämndreglementen, Delegeringsordningar, Bolagsordningar, Ägardirektiv, Föreskrifter, Kommunala taxor och avgifter.

Policy

Anger principer och värdegrundsbaserat förhållningssätt och tjänar som vägledning inom det aktuella området.

Plan

Beskriver strategier för arbetet med utvecklingen av Värnamo som kommun, och utvecklingsarbete inom kommunens organisation.

Åtgärdsplan

Anger konkreta åtgärder, tidsramar och ansvar.

Riktlinje

Beskriver hur förvaltning bedriver den befintliga verksamheten, eller ett visst område, så att den bedrivs effektivt och med god kvalitet.

Fastställd av: Kommunfullmäktige

Datum: 2024-03-27, § 34

Dokumentet gäller från: 2024-03-27

Dokumentet gäller för: Kommunstyrelsen och kommunens nämnder och utskott

Dokumentansvarig: Bibliotekschef, Kulturförvaltningen

Innehåll

Biblioteksplan för Värnamo kommun 2024 - 2026.....	1
Inledning.....	4
Uppdrag.....	5
Styrdokument och referenser.....	5
Biblioteksorganisation	5
Utvecklingsområden.....	6
Biblioteksrummet	6
Biblioteken i Värnamo ska:	6
Läsfrämjande	6
Biblioteken i Värnamo ska:	7
Medieförsörjning	7
Biblioteken i Värnamo ska:	7
Tillgänglighet	8
Biblioteken i Värnamo ska:	8
Digital delaktighet.....	8
Biblioteken i Värnamo ska:	9
Samverkan	9
Biblioteken i Värnamo ska:	9
Kvalitetsarbete.....	10
Biblioteken i Värnamo ska:	10
Skolbiblioteken	10
Biblioteken i Värnamo ska:	11
Dokumentansvariga och giltighetstid	11
Uppföljning	11
Revidering.....	11

Inledning

Enligt Bibliotekslagen ska varje kommun upprätta en plan för sin verksamhet på biblioteksområdet. Syftet med biblioteksplanen är att den ska vara ett styrdokument för kommunens politiker och tjänstemän. Den ska kortfattat beskriva verksamheten idag så väl som utvecklingen framåt. Den här biblioteksplanen gäller för perioden 2024 – 2026.

Vidare syftar planen till att säkerställa invånarnas insyn och tydliggöra bibliotekets uppdrag, dess verksamhet och samverkan med andra aktörer. Planen skall vara ett dokument som verksamheten kan stödja sig på och som allmänheten lätt kan ta till sig.

I arbetet med att ta fram biblioteksplanen har en arbetsgrupp, bestående av bibliotekschef och bibliotekarier, utgått från kommunens vision och kommunens övergripande mål, analyserat bibliotekets styrkor, svagheter, möjligheter och hot (en så kallad SWOT-analys), utgått från styrdokument samt tittat på statistik för att hitta utvecklingsområden.

Förslag till Biblioteksplan har gått på remissrunda till Campus Värnamo, Barn och utbildningsförvaltningen, Medborgarförvaltningen och Biblioteksutveckling Region Jönköping. Biblioteksplanen beslutas i kommunfullmäktige.

Värnamo kommuns vision är – Värnamo den mänskliga tillväxtkommunen.

Kommunfullmäktige har fastställt fyra kommunövergripande mål för mandatperioden:

- En stark kommun
- En attraktiv kommun
- En grön kommun
- En trygg kommun

Under perioden 2024 – 2026 kommer följande utvecklingsområden prioriteras på biblioteken i Värnamo Kommun:

- biblioteksrummet
- läsfrämjande
- medieförsörjning
- tillgänglighet
- digital delaktighet
- samverkan
- kvalitetsarbete
- skolbibliotek.

Uppdrag

Den gemensamma värdegrund som alla bibliotek i Sverige stödjer sig på är den som står omnämnd i 2 § Bibliotekslagen:

”Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt”.

Enligt bibliotekslagen 4 § och 5 § är bibliotekens prioriterade målgrupper:

- Personer med funktionsnedsättning.
- Personer med annat modersmål än svenska.
- Nationella minoriteter.
- Barn och unga.

Biblioteken i Värnamo ska vara demokratiska, icke politiska och icke religiösa mötesplatser som är öppna för alla.

Styrdokument och referenser

I framtagandet av planen har dessa dokument använts:

- Bibliotekslagen (2013:801)
- Biblioteksplan Region Jönköpings län (2023 – 2025)
- FN:s barnkonvention
- Skollagen (2010:800)
- Strategi för ett starkt biblioteksväsen (2022 – 2025)
- Unescos folkbiblioteksmanifest (2022)
- Mål och budget för Värnamo kommun år 2024 med plan 2025 - 2026
- Verksamhetsplan för kulturnämnden 2024 - 2026

Biblioteksorganisation

Biblioteksorganisationen i Värnamo kommun består av biblioteket i Gummifabriken, biblioteken i Bor, Bredaryd, Forsheda, Rydaholm och bybibblor. Under hösten 2023 inleds arbetet med bokbilens verksamhet till kommunens förskolor. Biblioteken i Bor, Bredaryd, Forsheda och Rydaholm är organiserade både som folkbibliotek och skolbibliotek och alla fyra bibliotek är meröppna bibliotek. I Värnamo kommun ansvarar Kulturförvaltningen (KUL) för folkbiblioteken och Barn- och utbildningsförvaltningen (BUF) för skolbiblioteken.

År 2022 hade stadsbiblioteket 134 123 besökare och totalt på biblioteken gjordes 165 147 utlån. I augusti 2023, det vill säga åtta månader in på året, ligger siffrorna på 100 588 besökare och 115 610 utlån.

Utvecklingsområden

Biblioteksrummet

6 § Bibliotekslagen: *Varje kommun ska ha folkbibliotek. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov.*

Kommunens bibliotek är platser för möten mellan människor så väl som mellan människor och berättelser. Det kan ske både fysiskt och digitalt. Biblioteken är en fristad, ett rum öppet för alla, som ger fri tillgång till litteratur och information. Här kan var och en, oavsett bakgrund och resurser, ta del av kulturupplevelser och söka kunskap. Det är en plats för möten och det demokratiska samtalets utveckling samt fri kunskapsförmedling, kunskapsinhämtning och åsiktsbildning.

Studerande i alla åldrar använder biblioteken som studieplats och biblioteksrummen är ofta välfyllda. Biblioteksrummen anpassas efter besökarnas behov. Ett exempel på detta är Mellanrummet i stadsbiblioteket där barn har varit delaktiga i att skapa ett rum för åldrarna 10–14 år.

Bibliotekets webbplats tillsammans med sociala medier är digitala rum för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

Biblioteken i Värnamo ska:

- utveckla Ungdomsrummet och Mellanrummet i biblioteket i Gummifabriken.
- utveckla attraktiva meröppna bibliotek.
- utveckla arbetet kring HBTQIA+ och minoritetsfrågor.

Läsfrämjande

8 § Bibliotekslagen: *Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.*

Att kunna läsa är en rättighet för alla och en förutsättning för ett aktivt deltagande i samhället. Tidiga och löpande insatser för att stödja barns läs- och språkutveckling är av största vikt. Bibliotekens läs- och litteraturfrämjande arbete omfattar alla åldrar, från barn till vuxna, med läslusten och berättelsen i många former som utgångspunkt.

Biblioteken har en omfattande verksamhet för alla åldrar med bland annat författarbesök, boksamtal och bokklubbar som ger inspiration till läsning.

I samverkan med förskola och skola bedrivs en omfattande läsfrämjande verksamhet, bland annat i form av bokprat och föräldramöten.

Biblioteken gör en stor satsning genom att investera i en ny bokbil som ska samverka med kommunens alla förskolor.

Biblioteken i Värnamo ska:

- utveckla det läsfrämjande arbetet.
- utveckla verksamheten kring bokbilen.
- utveckla spelifieringens läsfrämjande roll på biblioteken.

Medieförsörjning

6 § Bibliotekslagen: *Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.*

En berättelse kan idag finnas i en mängd olika varianter, digitala så väl som tryckta. Biblioteket ska via ett aktivt medieurval erbjuda ett kvalitativt och brett medieutbud tillgängligt för alla. Urvalet sker dels utifrån personalens professionella bedömning av utgivning, dels användarnas efterfrågan och behov. Det ska finnas medier på många olika språk och i olika former och anpassningar för den som behöver, för såväl vuxna som barn. Biblioteken vill motverka polarisering och främja demokrati genom att arbeta för fri åsiktsbildning och yttrandefrihet. Även omdebatterade ämnen ska ges utrymme i mediabeståndet för att bidra till den demokratiska diskussionen så länge de inte bryter mot gällande lagstiftning. Medieutbudet behöver ständigt förnyas och kompletteras. Den användare som saknar ett visst medie i utbudet har själv möjlighet att lämna ett inköpsförslag.

Stora delar av biblioteksarbetet syns inte utåt men är en förutsättning för att böcker och andra medier når sina användare. Det ska vara enkelt, lätt och tillgängligt att söka och låna medier.

Biblioteken i Värnamo ska:

- revidera nuvarande medieplan.
- effektivisera hanteringen av medier.
- införa ett nytt verksamhetssystem.

Tillgänglighet

4 § Bibliotekslagen: *Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.*

5 § Bibliotekslagen: *Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på:*

- *de nationella minoritetsspråken,*
- *andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och*
- *lättläst svenska.*

Tillgänglighet är en rättighet för jämlikt deltagande i samhället. Biblioteken ska vara en trygg och inkluderande mötesplats med låga trösklar. Biblioteket erbjuder anpassade böcker såsom talböcker, storstil, lättläst med mera.

”Boken kommer” är en del av bibliotekets uppsökande verksamhet. Böcker och talböcker erbjuds till de som av någon anledning inte kan ta sig till biblioteken.

I samverkan med Region Jönköpings län bedrivs Språklust som är ett arbete för att stötta barn som behöver extra stöd i sin språkliga utveckling.

Biblioteken i Värnamo ska:

- utveckla det läsfrämjande arbetet med gruppen som har rätt till LSS (Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade).
- nå ut med programverksamheten till personer med annat modersmål än svenska.

Digital delaktighet

7 § Bibliotekslagen: *Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.*

Enligt SCB:s medborgarundersökning så är invånarna nöjda med bibliotekens utbud av digitala böcker och tidningar (enligt resultaten hämtade från december 2023). Biblioteken är en aktör i den digitala samhällsutvecklingen och medverkar till att skapa förutsättningar för invånarna att bli digitalt delaktiga. Digitaliseringen förändrar i snabb takt allt från medievanor och kommunikation till arbetssätt, samtidigt som olika grupper av människor befinner sig i digitalt utanförskap. Kring de här frågorna finns ett behov av ökad samverkan med andra enheter i kommunen liksom med föreningar och civilsamhälle.

Biblioteken i Värnamo ska:

- erbjuda digital handledning.
- möjliggöra för alla att använda bibliotekens digitala utbud.
- erbjuda och marknadsföra digitala tjänster i takt med att nya möjligheter uppstår.
- utveckla arbetet med digital delaktighet.

Samverkan

14 § Bibliotekslagen: *I syfte att ge alla tillgång till landets samlade biblioteksresurser ska bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet samverka.*

Biblioteken erbjuder unika möjligheter och är viktiga aktörer i sitt lokala sammanhang. Nätverksbyggande och kontaktskapande sker både inom och utanför bibliotekssfären lokalt, regionalt och nationellt för att skapa relationer och stärka bibliotekens roll och betydelse.

Exempel på Värnamo biblioteks samverkanspartner är:

Lokal nivå: Förskolor, skolor, Campus Värnamo, Vuxenutbildningen i Värnamo, kommunala förvaltningar, Gummifabriken, Värnamo Folkhögskola, Vandalorum, Värnamo näringsliv, Värnamo Hälsocenter, Familjecentralen, studieförbund och föreningar.

Nationell nivå: KB (Kungliga biblioteket), MTM (myndigheten för tillgängliga medel), Statens kulturråd och Svensk biblioteks förening.

Biblioteken i Värnamo ska:

- samverka med närsamhället.
- fortsätta samverkan med biblioteken i Jönköpings län och biblioteksutveckling region Jönköpings län.
- utveckla stadsbibliotekets samarbete med Gummifabrikens olika verksamheter.

Kvalitetsarbete

Bibliotekets kvalitetsarbete sitter ihop med kulturnämndens och kulturförvaltningens kvalitetsarbete.

Inför varje år skriver Kulturnämnden – kulturförvaltningen en verksamhetsplan som är kopplad till kommunens övergripande mål. I verksamhetsplanen sätts nämndmål och indikatorer där man tittar på tidigare år och utifrån det sätter målnivåer för år 2024, år 2025 och år 2026.

I verksamhetsberättelsen *delår* görs en uppföljning på nämndmålen och indikatorerna där man graderar om målet är helt uppfyllt, i hög grad uppfyllt, delvis uppfyllt, ej uppfyllt eller ej utvärderat.

Efter avslutat år görs en verksamhetsberättelse där man redovisar måluppfyllelsen utifrån indikatorerna.

Biblioteks del i kvalitetsarbetet är kopplat till digital delaktighet, det läsfrämjande arbetet och att biblioteket skall vara tillgängligt för alla, vilket går hand i hand med utvecklingsområdena i biblioteksplanen.

Biblioteken i Värnamo ska:

- tillhandahålla kontinuerlig kompetensutbildning av personalen.
- göra en användarundersökning hos kommunens invånare.

Skolbiblioteken

Folkbibliotek och skolbibliotek är skilda verksamheter kopplat till styrdokument, uppdrag och målgrupp. Kulturnämnden ansvarar för folkbiblioteken, Barn- och utbildningsnämnden för skolbibliotek i grundskola och gymnasieskola.

För bland annat den kommunala vuxenutbildningen finns inget lagstadgat krav på skolbibliotek, men Strategi för ett starkt biblioteksväsende 2022–2025 klargör att det i läroplanen för vuxenutbildningen framgår att det är vuxenutbildningens ansvar att eleverna kan använda bibliotek och deras resurser. Respektive nämnd ansvarar för att deras biblioteksverksamheter bedrivs i enlighet med bibliotekslagen och skollagen.

Skolbiblioteken lyder under Bibliotekslagen men också under Skollagen. Enligt 2 kap. 36 § skollagen (2010:800) ska eleverna i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ha tillgång till skolbibliotek. *Lag (2022:1315)*.

För varje skolform gäller en läroplan som utgår från bestämmelserna i Skollagen. Enligt läroplanerna för grundskolan, gymnasieskolan och anpassad grundskola ska ”*skolbibliotekets verksamhet användas som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens*”.

Skillnader mellan folkbibliotek och skolbibliotek:

	Folkbibliotek	Skolbibliotek
Lagrum	Bibliotekslagen	Bibliotekslagen Skollagen
Politisk nämnd	Kulturnämnden	Barn- och utbildningsnämnden
Förvaltning	Kulturförvaltningen	Barn- och utbildningsförvaltningen
Ansvarig chef	Bibliotekschef	Rektor
Styrdokument	Värnamo kommuns biblioteksplan	Lgr 22 Gy11

Biblioteken i Värnamo ska:

- i samverkan med Barn och utbildningsförvaltningen genomföra en skolbiblioteksutredning med syfte att ta fram en handlingsplan för likvärdig service till samtliga skolelever.

Dokumentansvariga och giltighetstid

Biblioteksplanen fastställs av kommunfullmäktige efter behandling i kulturnämnden och remiss till berörda verksamheter.

Denna utgåva av biblioteksplanen gäller under mandatperioden 2024–2026.

Uppföljning

Uppföljning av verksamhetens mål redovisas i ”Verksamhetsplan för kulturnämnden”. I verksamhetsplanen finns indikatorer för årlig kontroll av efterlevnad i årsredovisning. Årlig statistik redovisas även till Kungliga biblioteket (KB) som ansvarande myndighet för biblioteksverksamhet.

Uppföljning av biblioteksplanen görs löpande av bibliotekschefen och ledningsgruppen på biblioteken. En uppföljning av hela biblioteksplanen görs varje år och vid behov görs en revidering, dock senast vid varje ny mandatperiod.

Revidering

Revidering senast 2026-12-31